

**Відділ освіти виконавчого комітету
Первомайської міської ради Харківської області
Первомайська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №5
Первомайської міської ради Харківської області**

КОНФЛІКТИ В ОСВІТІ. ШКІЛЬНА МЕДІАЦІЯ.

(з досвіду роботи)

2013

Рекомендовано методичною радою Первомайської загальноосвітньої школа І-ІІІ ступенів №5

Протокол № 2 від 29.09.2012р.

Рецензенти: Директор Первомайської ЗОШ І- ІІІ ступенів № 5, здобувач кафедри історії Харківського національного педагогічного університету ім.Г.С.Сковороди Логвиненко Надія Миколаївна

Автор – упорядник:

Бондар Валентина Григорівна, практичний психолог

Первомайська ЗОШ І- ІІІ ступенів № 5, спеціаліст першої категорії

КОНФЛІКТИ В ОСВІТІ. ШКІЛЬНА МЕДІАЦІЯ.

(з досвіду роботи)

– Первомайський, 2012. – 68с.

Програма медіації однолітків дає різним школярам унікальну можливість набути та розвинути навички спілкування, будувати людські відносини та вміння вирішувати проблеми у реальному оточенні. Модель Шкільної Служби Порозуміння передбачає надання певних повноважень учням і, вмілий нагляд дорослих, участь представників різних груп, відповідність програми конкретним потребам цільової групи, справедливе вирішення конфліктів за участю медіаторів та результати, які можна виміряти та оцінити.

Рекомендовано практичним психологам, класним керівникам, заступникам директорів з ВР.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I: ТИПОВІ СТАНДАРТИ ПОВЕДІНКИ МЕДІАТОРІВ - ОДНОЛІТКІВ	6
РОЗДІЛ II: ПІДГОТОВКА (ТРЕНІНГІВ) ДЛЯ ШСП (ПРОГРАМА МЕДІАЦІЇ- ОДНОЛІТКІВ У ШКОЛІ)	
РОЗДІЛ III:ЗМІСТ РОБОТИ МЕДІАТРІВ-УЧНІВ	20
РОЗДІЛ VI: ОЦІНКА ПРОГРАМИ	
ДОДАТКИ:	
ДОДАТОК №1.ПРОГРАМА ФАКУЛЬТАТИВНОГО -ТРЕНІНГОВОГО КУРСУ КОНФЛІКТИ В ОСВІТІ.ШКІЛЬНА МЕДІАЦІЯ.-----	55
ДОДАТОК №2.СЕМІНАР-ТРЕНІНГ. КОНФЛІКТИ В ОСВІТІ.ШКІЛЬНА МЕДІАЦІЯ. (ДЛЯ УЧНІВ 10 -х КЛАСІВ).-----	55
ГЛОСАРІЙ-----	55
ЛІТЕРАТУРА-----	56

ВСТУП

Система роботи шкільної служби порозуміння (ШСП) здійснюється з метою реалізації наказу Міністерства освіти і науки України №59 від 01 лютого 2010 року «Про вжиття заходів щодо запобігання насильству над дітьми», та листа Міністерства освіти і науки України №1/9-516 від 30.07.10 року «Про орієнтири діяльності працівників психологічної служби системи освіти у 2010-2011 навчальному році», та з метою реалізації II етапу Комплексного програмно-цільового проекту «Шкільна медіація» та створення шкільних служб порозуміння (ШСП).

Модель Шкільної Служби Порозуміння сформувалася як підхід до створення безпечного середовища в навчальному закладі протягом 2011-2012 років. За часи розбудови моделі, розуміння її ефективності поширилося і набуло особливого значення не тільки як інструменту розв'язання конфліктів в шкільному середовищі та допомоги адміністрації шкіл у попередженні негативних явищ, жорстокості та проявів насилля серед учнів, але і як дієвого підходу до встановлення атмосфери поваги і співробітництва в спільноті учнів, вчителів, батьків і усіх, кого об'єднує навколо себе громада навчального закладу. Найбільш відомою процедурою, яка використовується в ШСП для досягнення цієї мети є медіація однолітків.

Програми медіації однолітків дають різним школярам унікальну можливість набути та розвинути навички спілкування, будувати людські відносини та вміння вирішувати проблеми у реальному оточенні. Модель Шкільної Служби Порозуміння передбачає надання певних повноважень молоді, вмілий нагляд дорослих, обізнаність з іншими культурами, участь представників різних груп, відповідність програми конкретним потребам цільової групи населення, справедливе вирішення конфліктів за участю медіаторів та результати, які можна виміряти та оцінити.

Програма медіації однолітків – це програма, яка визнає, підтримує, цінує та використовує відмінності та схожості між людьми для досягнення цілей і завдань програми. Різноманіття та рівність означають визнання та усунення будь-якої несправедливості, зокрема пов'язаної із доступом, процесом та результатами діяльності ШСП, в рамках політики програми, спрямованої на задоволення потреб школярів різних груп.

Шкільна служба медіації (ШСМ) (інша назва – «Шкільна служба розв'язання конфліктів» (ШСРК))– це команда підготовлених старшокласників-посередників (медіаторів), які допомагають своїм одноліткам розв'язувати конфлікти мирним шляхом, використовуючи в роботі відновні практики – медіацію однолітків, коло прийняття рішень – і працюють над формуванням безпечної атмосфери в навчальному закладі.

Діяльність ШСМ базується на **принципах відновного підходу**:

- Конфлікт – це потенціал для особистісного росту та розвитку стосунків.
- Повага до особистості, віра в її здатність вирішувати конфлікти у найкращий для себе спосіб – учасники конфлікту активно залучені до процесу обговорення т та самостійно приймають рішення щодо подальших дій. Медіатор в цьому випадку не є суддею або радником, а лише допомагає сторонам порозумітися і прийняти рішення.
- Відповідальність у стосунках та стосовно інших. Відповідальність – дія

по виправленню наслідків. Процес переговорів побудовано таким чином, щоб учасники конфлікту мали можливість зрозуміти один одного, усвідомити власні вчинки та їх наслідки, тобто власну відповідальність. Атмосфера довіри і поваги сприяє тому, що учасники охочіше беруть на себе зобов'язання щодо виправлення ситуації або відновлення стосунків.

- Віра в кожную особистість та її здатність змінюватися – вирішення конфлікту за участю медіатора побудовано як процес переговорів партнерів, а не суперників, що сприяє засвоєнню учнями іншої конструктивної моделі розв'язання конфліктів, яку вони зможуть використовувати в майбутньому.

Принципи відновного підходу втілюються у конкретних методиках вирішення конфліктів, які дістали назву **відновник практик**. До них, зокрема, відносяться медіація однолітків і кола прийняття рішень, які використовуються в діяльності ШСП.

РОЗДІЛ І: ТИПОВІ СТАНДАРТИ ПОВЕДІНКИ МЕДІАТОРІВ - ОДНОЛІТКІВ

Медіатори-однолітки несуть відповідальність за дотримання Типових стандартів поведінки для забезпечення добросовісності процесу медіації. Їхня поведінка повинна сприяти формуванню довіри до процесу медіації та компетентності медіаторів.

Ці типові стандарти поведінки медіаторів-однолітків мають три головні цілі:

- 1.Скерувати та формувати поведінку медіаторів-однолітків;
- 2.Надавати інформацію сторонам спору;
- 3.Виховувати довіру в інших до медіації однолітків як до інструменту вирішення спору.

Медіація – це процес, в якому неупереджена третя сторона полегшує процес спілкування та ведення переговорів, а також допомагає сторонам спору добровільно дійти обопільної згоди.

Ці стандарти поведінки повинні розглядатись та тлумачитись як єдиний документ. Послідовність стандартів у цьому документі не має значення. Термін «медіатор» використовується так само і по відношенню до моделі спільної медіації або ко-медіації.

На деякі питання, які охоплюються цими стандартами, можуть впливати окремі правила, режим та процедури навчального закладу, які можуть суперечити та мати переважну силу над цими стандартами. Медіатор все одно повинен зробити все можливе, щоб відповідати духу та цілям цих стандартів.

I. Самовизначення (добровільність)

Медіатор повинен проводити медіацію на основі принципу самовизначення сторін спору. Самовизначення зокрема означає, що сторони спору добровільно беруть участь та добровільно та самостійно приймають рішення у процесі медіації без будь-якого

тиску з боку адміністрації, медіаторів або інших осіб. Медіатор не повинен втручатися у процес самовизначення сторін незалежно від причини, у тому числі бажання примирити сторони.

II. Неупередженість (нейтральність)

-Медіатор повинен бути неупередженим посередником між сторонами. Неупередженість означає відсутність прихильності до будь-якої сторони, забобонів та упередженості.

-Медіатор повинен погоджуватися вести медіацію лише у тому випадку, якщо він або вона можуть провести медіацію без будь-якої упередженості. Під час підготовки до медіації або у ході медіації медіатор повинен уникати будь-яких дій, які можуть створити враження, що він або вона стають на бік або прихильно ставляться до однієї із сторін спору, у тому числі через особисті характерні риси, походження, цінності, переконання або поведінку сторони під час медіації.

-Якщо у будь-який час медіатор не може провести медіацію без упередженості, такий медіатор повинен усунутися від такої справи.

III. Конфлікт інтересів

Медіатор повинен уникати конфлікту інтересів або видимості існування конфлікту інтересів. Конфлікти інтересів виникають, коли медіатор особисто має відношення до конфлікту або до сторони спору, внаслідок чого складається враження, що медіатор упереджено ставиться до справи.

1. Перш ніж погодитися бути медіатором, медіатор повинен розповісти координатору програми про будь-які минулі, сучасні або можливі майбутні відносини або відношення медіатора до будь-якої сторони спору або конфлікту. Деякі зв'язки можуть бути настільки близькими, що медіатор не може бути неупередженим, у такому випадку медіатор повинен відмовитися від посередництва у такому спорі. Визнаючи, що ситуації бувають

різними, а в деяких культурах спорідненість не вважається конфліктом інтересів, медіатор може вести медіацію за умови отримання відповідної згоди сторін спору.

2. Якщо медіатору стало відомо про відносини, у тому числі родинні, або зв'язки іншого характеру вже після початку медіації, медіатор повинен повідомити про це координатору та сторонам спору негайно, як тільки медіатору стане відомо про такі зв'язки. Медіатор може продовжити виконувати функції посередника у спорі за умови, що усі учасники спору погоджуються, і добросовісність медіації не компрометується.

IV. Компетентність

-Медіатори повинні мати навички та знання, необхідні для проведення ефективної медіації, і медіатори повинні відмовитися брати участь у медіації, якщо вони вважають, що така медіація вимагатиме навичок або знань, якими вони не володіють. Компетентність медіаторів набувається та вдосконалюється під час тренінгів, знайомства з культурними особливостями різних груп, тренування навичок з медіації та особистісного досвіду.

-Якщо під час медіації медіатор усвідомлює, що він або вона не мають необхідних навичок, медіатор повинен повідомити про це координатору для того, щоб можна було вжити заходів і надати медіатору допомогу або залучити нового медіатора.

-Медіатори не повинні плутати їхню роль медіатора з іншими провідними ролями учнів (наприклад: одноліток-помічник, одноліток-радник, староста класу, черговий і т. п.).

V. Конфіденційність

Медіатор повинен зберігати конфіденційними усні та письмові заяви та вчинки, зроблені під час медіації, за винятком, якщо розголошення такої інформації;

-не вважається порушенням конфіденційності у зв'язку із виникненням надзвичайної ситуації (наприклад, злочинні дії, жорстке поводження, у тому числі статеві злочини, або погрози жорстким поводженням),

-вимагається відповідно до правил та політики школи (та/або правил проведення медіації) або було узгоджено сторонами спору.

-Медіатор не повинен інформувати адміністрацію школи або інші відповідні сторони про будь-які усні заяви або поведінку та вчинки сторін під час медіації, проте він або вона можуть повідомити про факт участі сторін у медіації та про факт досягнення домовленості.

-У випадку виникнення надзвичайної ситуації під час медіації, медіатор повинен вжити відповідних заходів, у тому числі повідомити про таку ситуацію координатору та, якщо необхідно, відкласти або припинити таку медіацію.

-Якщо сторони погоджуються, медіатор може оприлюднити інформацію, отриману під час медіації, або письмові домовленості.

-Медіатор може обговорювати із координатором та іншими медіаторами те, що відбувалося під час медіації в навчальних цілях або для підготовки доповіді за результатами, якщо медіатор поважає право сторін на недоторканість їхнього приватного життя та не розголошує будь-які відомості про медіацію, наскільки це можливо.

Медіатор повинен пояснити сторонам спору положення про конфіденційність та винятки до нього (надзвичайні ситуації) на початку медіації, включаючи те, що медіатори можуть радитися та звітувати перед координаторами, якщо необхідно, і що координатор зобов'язаний не розголошувати відповідну інформацію.

Медіатор, який проводить приватні зустрічі з будь-якої стороною спору під час медіації, повинен не розголошувати безпосередньо чи непрямо інформацію будь-якій іншій стороні спору без погодження з першою стороною.

VI. Якість процесу

-Медіатор повинен проводити медіацію чесно, з повагою до інших, вчасно та відповідно до цих стандартів. Медіатор повинен забезпечити, що всі сторони спору мають можливість висловитися, бути почутими та запропонувати, оцінити, відхилити або прийняти потенційні шляхи вирішення конфлікту.

-Якщо медіатор вважає, що внаслідок певних дій сторони конфлікту медіація згідно з цими стандартами неможлива, медіатор повинен усунутися, відкласти або припинити медіацію.

-Медіатор повинен заохочувати інших сторін спору та медіаторів до чесності.

-Певній стороні спору може бути важко зрозуміти спір, процес медіації або запропоновані домовленості або взяти участь у процесі медіації. У такому випадку медіатор повинен порадитися із колегою-медіатором та / або координатором програми і вирішити, чи можливо застосування іншого підходу для того, щоб допомогти стороні спору, або необхідно припинити медіацію.

VII. Поширення інформації про програму, роз'яснення її цілей та завдань

-Медіатор повинен поширювати правдиву інформацію про програму медіації, її цілі та завдання. Медіатор не повинен обіцяти досягнення конкретних результатів медіації.

-Медіатор повинен не розголошувати інформацію щодо сторін спору і не використовувати її під час поширення інформації про програму, цілі та завдання програми без отримання необхідного дозволу.

VIII. Розвиток практики медіації

-Медіатор повинен засвідчувати повагу до різних поглядів у сфері медіації, прагнути навчатися в інших медіаторів та працювати спільно з іншими медіаторами для ефективнішої допомоги сторонам у конфлікті.

-Своєю поведінкою медіатор повинен сприяти розвитку та удосконаленню медіації. Медіатор сприяє застосуванню медіації шляхом:

- 1.Сприяння різноманітності програм медіації у школі;
- 2.Надання підтримки новим медіаторам за допомогою тренінгів та наставництва (супервізії);
- 3.Систематичного спілкування та участі у професійних зібраннях із колегами-медіаторами.

РОЗДІЛ II: ПІДГОТОВКА (ТРЕНІНГІВ) ДЛЯ ШСП (ПРОГРАМА МЕДІАЦІЇ-ОДНОЛІТКІВ У ШКОЛІ)

Програму тренінгового факультативного курсу **«Конфлікти в освіті.Шкільна медіація»** складено,застосував матеріали тренінгу «Базові навички медіатора шкільної служби розв’язання конфліктів», презентаційного тренінгу «Програма розв’язання конфліктів у навчальних закладах» , які були розроблені БО «Український Центр Порозуміння» та матеріалів отриманих під час проходження спецкурсу «Конфлікти в освіті.Шкільна медіація» при ХАНО. З метою підготовки добровольців-школярів, залучених до створення пілотних моделей шкільних служб розв’язання конфліктів для допомоги учням більш ефективно вирішувати свої конфлікти.

Мета факультативного курсу – підготувати учасників до самостійного проведення шкільних медіацій у шкільній службі та розв’язання конфліктів.

Задачі :

1. сформуванати команду школярів – однодумців – активістів руху за застосування співробітницького підходу, який базується на інтересах учасників конфлікту, до вирішення конфліктних ситуацій;
2. розвинути комунікативні навички, які необхідні ведучому медіації;
3. сформуванати процедурні навички проведення медіації;
4. сформуванати підхід до розв’язання конфліктних ситуацій, який базується на врахування інтересів учасників цієї ситуації;
5. підготувати школярів до самостійної організації шкільної служби розв’язання конфліктів.

Тривалість тренінгового факультативного курсу – 36 робочих годин (2 години-одне заняття).

Кількість учасників – від 8 до 12 осіб.

Хоча тренінг в першу чергу проводиться для навчання учнів - медіаторів, необхідно пам'ятати, що керівником тренінгу обов'язково повинен бути і кандидат на посаду координатора ШСМ (зазвичай, шкільний психолог чи соціальний педагог). Це важливо тому, що співпраця і довіра між координатором і майбутніми медіаторами починають будуватися вже з перших годин тренінгу.)

Шкільна служба медіації (ШСМ) (інша назва – «Шкільна служба розв'язання конфліктів» (ШСРК))– це команда підготовлених старшокласників-посередників (медіаторів), які допомагають своїм одноліткам розв'язувати конфлікти мирним шляхом, використовуючи в роботі відновні практики – медіацію однолітків, коло прийняття рішень – і працюють над формуванням безпечної атмосфери в навчальному закладі.

Переваги застосування медіації однолітків в роботі ШСМ

Однією з особливостей діяльності ШСП є застосування в її роботі медіації однолітків – школярі-медіатори проводять зустрічі з однолітками, між якими виник конфлікт, і допомагають їм залагодити суперечку з урахуванням інтересів всіх сторін. Таким чином головна роль у вирішенні конфліктів в навчальному закладі покладається не на дорослих а на самих школярів (які, звичайно, отримують відповідну допомогу і підтримку від своїх дорослих колег). Таким чином, медіація однолітків покладає відповідальність за вирішення конфліктів на самих учнів. Школярі мають багато переваг перед досвідченими спеціалістами при вирішенні конфліктів, що виникають між однолітками.

По-перше, коли учні мають можливість допомагати вирішувати конфлікти між своїми однолітками, зменшується ризик виникнення непорозумінь між поколіннями; адже завжди існує проблема того, що старші нав'язуватимуть молодшим своє бачення та способи вирішення певних проблемних ситуацій. У свою чергу, учні-медіатори постійно спілкуються зі своїми ровесниками і

знають, що може стати причиною конфлікту, що переживають сторони конфлікту. Крім того, атмосфера стосунків довіри та взаємного розуміння між представниками одного покоління встановлюється набагато швидше, ніж між представниками різних вікових груп.

По-друге, всі люди, залежно від вікових особливостей, мають різне бачення та підходи до вирішення конфліктів. У випадках, коли над розв'язанням конфлікту працюватимуть однолітки, до уваги братиметься думка кожного. На жаль, коли до вирішення проблемної ситуації підходять представники різних вікових когорт, частіше за все, старші нехтують думкою молодих, вважаючи, що їм бракує досвіду.

По-третє, ровесники більше довіряють один одному, насамперед тому, що не відчують влади у своєму колі. Під час медіації контроль над ситуацією рівноцінно належить як сторонам конфлікту, так і медіатору. Вони працюють за принципом «рівний – рівному», який є дуже ефективним завдяки тому, що стосунки будуються як суб'єктно-суб'єктні.

По-четверте, ровесники в ролі медіаторів викликають у конфліктуючих сторін повагу та шанобливе ставлення. Спостерігаючи за врівноваженою та впевненою поведінкою медіаторів, сторони конфлікту налаштовуються на позитивне сприйняття ситуації та серйозного підходу до її вирішення.

По-п'яте, той факт, що школярі у вирішенні конфліктної ситуації не стикаються з авторитетом дорослих, а отримують допомогу від ровесників налаштовує їх на прийняття таких послуг та надання згоди на співпрацю. Дуже позитивно сприймається той факт, що під час, здається, простої розмови зі своїми ровесниками конфлікт часто знаходить вирішення. Отже, дані аргументи свідчать на користь впровадження медіації однолітків у навчальних закладах. Безумовно це позитивно впливатиме на загальну атмосферу стосунків у школі.

У цій програмі використовується підхід, що базується на досвіді учасників, – це дозволяє звернути особливу увагу на взаємо навчання та навчання через практику. Протягом усієї програми учасники матимуть змогу ділитися один з одним досвідом розв’язання різних конфліктних ситуацій, обдумувати ці ситуації і на практиці застосувати пропоновані нові навички та методики реагування на такі ситуації .

Програма факультативного тренінгового курсу «Конфлікти в освіті. Шкільна медіація» (Додаток 1). Як мінімум, початкова підготовка включає нижче наведені елементи, в залежності від рівня розвитку. Ці стандарти відображають необхідний зміст програми але не обов’язково мають обмежуватись переліченими темами.

Конфлікт

Медіатори-однолітки зможуть:

- Дати визначення конфлікту та назвати його переваги;
- Розрізняти різні стилі та підходи до вирішення конфліктів;
- Описати стратегію виграш-виграш та навести приклади;
- Вміти розрізняти позиції та інтереси учасників конфлікту;
- Впізнавати забобони у спілкуванні;
- Застосувати стратегії зменшення упередження;
- Ідентифікувати питання, до яких доцільно застосувати медіацію.

Спілкування

Медіатори-однолітки зможуть:

- Пояснити, чому важливе ефективне спілкування;
- Описати компоненти невербального спілкування;
- Встановити вміння / невміння співрозмовника слухати інших;
- Активно застосовувати навички слухати інших (наприклад, використовувати «я-твердження» замість «ти» або «ви -

тверджень», перефразовувати, підсумовувати, уточнювати, використовувати паузу (мовчання), заохочувати до розмови, «слухати» почуття людини);

-Використовувати відповідні стратегії опитування, у тому числі відкриті питання;

Медіація та відновний підхід

Медіатори-однолітки зможуть:

-Дати визначення медіації;

-Дати пояснення принципам медіацію (самовизначення, добровільність, конфіденційність, нейтральність, тощо);

-Застосовувати основні правила медіації;

-Виконувати процедуру медіації поетапно;

-Аналізувати протилежні погляди (у тому числі, розуміння та уявлення різних груп, тощо);

-Визначити позиції, інтереси та питання конфлікту;

-Допомагати сторонам спору у процесі визначення потенційних варіантів вирішення проблеми;

-Допомагати сторонам вибрати один варіант вирішення;

-Підготувати конкретну, реалістичну письмову угоду, тощо;

-Ефективно співпрацювати із колегою-медіатором;

-Визначити стратегії управління гнівом та іншими сильними емоціями;

-Застосовувати інші навички (залишатися нейтральним, будувати довіру, формувати співробітництво, якщо необхідно – робити урочисті заяви, тощо).

Підготовка складається з низки різних методів навчання із врахуванням різних стилів навчання, у тому числі презентації, демонстрації, моделювання, інтерактивні та письмові вправи, ролеві вправи та різні програмні носії. Метод навчання є не менш важливим, ніж власне інформація. Рекомендується включити до складу тренерів представників різни груп для того, щоб останні

відповідали складу учасників тренінгу – представників різних груп. Підготовка включає надання інформації про роботу з різними групами, а також про необхідність враховувати питання соціальної справедливості у контексті статі, раси, класу, мовних меншин, етнічних груп, релігії та сексуальної орієнтації. Головним критерієм успіху навчальної програми є дотримання в процесі навчання принципів, що співпадають з принципами відновного підходу до вирішення конфліктів, а саме - принципів моделі залученого навчання, що дозволяє вже на самому тренінгу моделювати стосунки, поведінку та навички, потрібні медіаторам в їх подальшій роботі.

РОЗДІЛ III: Зміст роботи медіаторів-учнів

Координатор, разом із адміністрацією і тренерами, обирає модель (моделі) програми. Моделі можуть змінюватися у процесі впровадження програми. Медіатори-учні ведуть медіацію для своїх однолітків та працюють з координатором ШСП з метою управління програмою медіації однолітків у школі. Будь-якій програмі потрібен дорослий Координатор програми на місці, відповідальний за управління ШСП / програмою медіації однолітків, нагляд та обговорення результатів медіації з медіаторами-учнями. Ці функції можуть виконуватися однією особою або групою осіб, які розподіляють завдання між собою та несуть спільну відповідальність.

Учні можуть допомагати координувати програму під дбайливим керівництвом Координатора.

- Координатор програми (або медіатори-однолітки, під його супервізією) отримує справи на розгляд для медіації, визначає придатність кожної справи для медіації, складає графік зустрічей, призначає медіаторів у справі, веде облік та спілкується із сторонами спору після завершення медіації, щоб переконатися, що сторони дотримуються укладених домовленостей та задоволені результатами медіації;
- Координатор програми здійснює нагляд за медіаторами під час медіації, у кімнаті або поза її межами, проводить із ними бесіду після медіації за її результатами та організовує планові тренінги, надає допомогу;
- Координаторами програми повинні бути кваліфіковані медіатори;
- Координатори програми надають допомогу медіаторам-одноліткам для дотримання останніми Типових стандартів поведінки медіаторів-однолітків Координатор програми несе повну відповідальність за забезпечення того, що медіація ґрунтується на принципі самовизначення,

добровільної участі, неупередженості, компетентності медіатора та конфіденційності.

Медіатори за викликом: координатор програми має розклади медіаторів і викликає їх незабаром після отримання запиту. Медіаторам і сторонам спору дозволяється пропустити заняття (або певні заняття) для участі/проведення медіації. (Мабуть, найбільш ефективний підхід з огляду на вчасне реагування на конфлікт та попередження його ескалації. Медіатори (та сторони конфлікту) повинні чітко усвідомлювати власну відповідальність щодо оволодіння усіма знаннями та навичками, що передбачені навчальною програмою закладу освіти).

Чітко встановлені години: у конкретні години кожного дня медіатори постійно знаходяться у приміщенні для медіацій. Якщо справ немає, медіатори *можуть робити рольові вправи, вдосконалювати свої навички під керівництвом* координатора, працювати над програмними завданнями або готуватися до уроків. (Є ризик низької ефективності в наслідок втрати «актуальності» конфліктної ситуації, поки настане відведений для проведення медіації час).

Майданчик: під час перерви медіатори знаходяться на майданчику. Якщо вони помічають, що визріває неприємна ситуація, або до них звертаються із проханням допомогти вирішити конфлікт, вони можуть провести медіацію безпосередньо на місці. Підготовлені помічники або координатори проводять супервізію з медіаторами. (Є ризик втрати іміджу медіації, як підходу до вирішення спорів, якій має місце лише в одному відокремленому, начебто «ігровому», варіанті).

РОЗДІЛ VI: ОЦІНКА ПРОГРАМИ.

Оцінка ефективності діяльності ШСП є одним із найважливіших компонентів програми медіації однолітків. Вона важлива для вдосконалення та забезпечення сталого розвитку ШСП. Щоб зрозуміти, як можна здійснювати оцінку виконання та досягнення результатів, необхідно звернутися до цілей та завдань програми. Для отримання інформації стосовно виконання програми та досягнення результатів можливо проведення опитування із запитаннями на зразок наведених нижче:

Виконання заходи:

- Скільки справ було направлено для медіації? Чи змінилися тенденції направлення справ для медіації за останні роки? За останній рік?
- Хто передає справи на розгляд для медіації? Скільки справ було передано на розгляд з метою проведення медіації безпосередньо сторонами конфлікту?
- У скількох справах проходила медіація? До справ якого складу не застосовувалась медіація?
- Скільки медіацій завершилися домовленостями?
- Які можна виділити спільні риси у проблемах, вирішених за допомогою медіації?
- Які були демографічні дані для медіаторів та сторін спору?
- У процентному відношенні скільки учнів використовували програму?
- Яка частка персоналу передавала справи на розгляд для застосування програми медіації?
- Скільки медіацій провів кожний медіатор?

- З якою періодичністю медіатори брали участь у планових заходах програми медіації, у тому числі тренінги для вдосконалення навичок?

- Якою була вартість програми?
- Скільки людино-годин було витрачено на програму?
- Скільки батьків або членів місцевої громади було залучено?

Результати:

- Наскільки задоволеними були сторони спору результатами медіації? Скільки домовленостей було дотримано?

- Наскільки залишилась задоволеною програмою шкільна спільнота (медіатори, сторони спору, інші учні, вчителі, персонал, адміністрація)?

- Наскільки задоволені програмою різні групи на основі статі, раси, віку, приналежності до етнічної групи, релігії, сексуальної орієнтації, класу, тощо?

- Як саме були залучені до програми батьки або місцева громада? Наскільки вони задоволені результатами?

- Як програма медіації сприяла зменшенню рівня несправедливості, непорозумінь між різними групами та інших проблем, пов'язаних із соціальним правосуддям, у школі?

- Чи були досягнуті цілі програми?

ОЦІНКА ПІДГОТОВКИ

Здійснюється оцінка ефективності підготовки медіаторів-учнів, Координаторів програми, Тренерів, Інструкторів тренерів та Практикуючих фахівців. Методи оцінки підготовки включають наступні:

- Тестування до та після підготовки;
- Контрольний перелік навичок для оцінки готовності виконання;

- Оцінка підготовки та ефективності інструкторів учасниками тренінгу;
- Самооцінка тренера та / або оцінка однолітками.

**ДОДАТОК №1 .ПРОГРАМА ФАКУЛЬТАТИВНОГО-ТРЕНІНГОВОГО
КУРСУ КОНФЛІКТИ В ОСВІТІ.ШКІЛЬНА МЕДІАЦІЯ.**

СМ.(ТАНЯ ЇЇ НАДО ВСТАВИТЬ СЮДА)

1

2

4

6

8

ДОДАТОК №2. СЕМІНАР-ТРЕНІНГ. КОНФЛІКТИ В ОСВІТІ. ШКІЛЬНА МЕДІАЦІЯ. (ДЛЯ УЧНІВ 10 КЛАСІВ).

КОНФЛИКТЫ В ОБРАЗОВАНИИ. ШКОЛЬНАЯ МЕДИАЦИЯ.

(Семинар-тренинг, практикум для учащихся 10-х классов (будущих медиаторов) по профилактике ненасильственного разрешения конфликтов среди подростков).

Подготовила: Бондарь Валентина Григорьевна –практический психолог

Первомайской ООШ №5.

Конфликты — это норма жизни.
Если в вашей жизни нет конфликтов
проверьте, есть ли у вас пульс.
Ч.Ликсон

Участники: Учні 10-х класів;

Методист ХАНО-Носенко В.В.;

Администрация школы.

-Добрый день всем присутствующим!

-Мы проводим нашу встречу в форме семинара-тренинга «Конфликты в образовании . Школьная медиация».

Цель работы:

-Применение технологии эффективного общения и рационального поведения в конфликте –медиации.

- Развитие умений анализировать конфликтные ситуации и разрешать конфликты.

Задачи:

- Уяснить сущность понятия «конфликт».

- Через проигрывание конфликтной ситуации находить приемлемое поведение в конфликтах приемами успокоения спорящих.
- Показать полезность в разрешении конфликта роли посредника.

(5 мин.)

Продолжительность: 1,5 часа

I. Чтобы плодотворно работать нам необходимо разработать и принять правила.

Я предлагаю такие: (5 мин).

1.Здесь и теперь.

2.Добровольность и активность.

3.Право на собственное решение.

4.Доброжелательность в отношении к другим.

5.Взаимоподдержка.

6.Правдивость в общении.-Есть ли у кого дополнения? Спасибо правила принято.Каждый должен их придерживаться.

Ход тренинга:

II. Знакомство друг с другом.

Упражнение 1. «Тренинговое имя»

Материалы: бэйджи, маркеры

Продолжительность: (10 мин.)

Ведущий просит : «выбрать то имя, которое каждый участник хотел бы носить на этом занятии, оформить визитку и приколоть ее к одежде, а также ответить на вопросы анкеты, т.о. создавая свою визитную карту».

Сидя в кругу, все участники договариваются называть друг друга по этому имени. Каждый называет свое имя и говорит, **почему он его выбрал и что оно для него значит.**

Презентация себя (5 мин.)

III. Ожидаемые результаты. Упражнение «Волшебный мешочек»

(5 мин).

- А сейчас я предлагаю вам написать на листочках бумаги ,что вы ожидаете от тренинга.

IV. АНКЕТА «ОПРЕДЕЛЕНИЕ ТИПА РАЗРЕШЕНИЯ КОНФЛИКТА»-

(5мин)-

(Звучит музыка,слайды-ПАВЛИНЫ). Приложение №2(речевка)

V. Конфликты. (Теория + презентация). (15 мин.)

Проблемы, конфликты, стрессы. Эти понятия хорошо знакомы каждому человеку. Неразрешимые конфликты могут вызвать у человека агрессивные проявления или же повышенную тревожность, уход в себя. Кризисные ситуации, как и стресс, могут являться причиной сильных физических и душевных страданий, т.к. они разрушают привычные для нас устои, но это происходит с одной стороны, а с другой стороны, они могут способствовать и изменению нашей личности. Для каждого человека характерно свое видение конфликтной ситуации или конфликта, и он выражает свое отношение к ним, испытывая определенные переживания.

VI. РАБОТА В ГРУППАХ

(Насколько вы внимательны?, 2-группы, работа с таблицами).

(Звучит музыка, слайды-«**ЖИВОТНЫЙ МИР**»).

VII. Медиация. (Теория + презентация). (15 мин.)

Приложение №2(речевка)

VIII. Упражнение . Работа в группах.(Театр –МЕДИАЦИИ.)

Для того, чтобы научиться разрешать конфликтную ситуацию, нужно научиться осознавать масштабы разногласий и открыто обсуждать их. Сейчас мы попытаемся дать решение житейским конфликтным ситуациям.

Давайте поделимся на четыре группы. Каждая группа получает описание конфликта и задание найти такое его решение, чтобы оно максимально учитывало интересы сторон.

(Звучит музыка, слайды-ВЕНЕЦИЯ).

Карточки-задания для групп.

Задание для 1-й и 2-й групп. В течение 5 минут каждая группа отдельно готовит список трех претензий друг к другу и трех предположений о взаимных уступках и примирении.

Задание для 3-й группы. Это группа медиаторов. Одновременно с 1-й и 2-й группами медиаторы должны изучить в течение пяти минут инструкцию, подготовить свои предложения для достижения компромисса.

Инструкция для медиаторов

1. Медиатор – посредник в конфликте.
2. Медиатор сохраняет уважение к обеим сторонам.
3. Медиатор должен быть готов решить проблему.
4. Медиатор слушает по очереди претензии обеих сторон, не давая им возможности спорить, предлагая при этом удобные для обеих сторон варианты.
5. Медиатор поддерживает только то, что законно и справедливо, проявляет дальновидность и настойчивость.

б. Медиатор должен верить в успех дела и добиваться взаимовыгодного для обеих сторон решения.

На втором этапе игры образуются новые группы из трех человек: один человек из 1-й группы, второй – из 2-й, третий – медиатор из 3-й группы. Медиатор садится между мальчиком и девочкой из 1-й и 2-й групп, внимательно выслушивает претензии и предложения с обеих сторон, помогает им выйти из конфликта в течение пяти минут.

На третьем этапе игры медиатор каждой группы по очереди докладывает о результатах своей деятельности.

СЛАЙД №1. Ты хочешь сегодня подольше гулять, а родители не разрешают, между вами возникла конфликтная ситуация.

СЛАЙД №2. На одной из перемен к тебе подошел старшеклассник, попросил посмотреть твой мобильный телефон и без разрешения начал с него звонить, из-за чего и возник конфликт.

СЛАЙД №3. Ты любишь слушать громкую музыку на перерыве, включая мобильник, а учителя делают замечания, по этому поводу у тебя с ними часто возникают конфликты.

СЛАЙД №4. Перед сном ты часто просматриваешь любимые журналы. Это занятие настолько захватывает тебя, что ты не можешь оторваться и лечь, наконец, спать. Из-за этого у тебя возникают конфликты с родителями.

IX. Вопросы к участникам игры:

1. Легко ли было найти путь выхода их конфликта на основе взаимовыгодных уступок и соглашений?

2. Поднимите руку, если данное качество было свойственно вам:

- способность уступать;
- наглость;
- трусость;
- равнодушие;
- мягкотелость;
- стремление к справедливости;
- миролюбие. **Приложение №2(речевка)**

Х.ЗАДАЧИ

Конфликт на уроке.

"Трудные" в классе.

"Субкультура".

Лидерство.

(Звучит музыка,слайды-ПАВЛИНЫ).

Формула решения школьных конфликтов.Иначе разрешаются педагогические конфликты.Педагог в силу своего профессионализма и опыта способен видеть оба интереса: и ситуативный и развития. Его задача состоит в том, чтобы показать ребенку два плана интереса. Сделать это помогают три операции:

- Нужно огласить ситуативный интерес ребенка: " Я понимаю, что ты сейчас хочешь:"

- Довести до логического конца предвидение результата: "но тогда ты:(возможный результат)"
- Спроецировать его интерес на взаимоотношения с людьми.

В подростковом возрасте заметно увеличивается количество сложных педагогических ситуаций, которые часто приобретают конфликтный характер.

Для подростка важно быть принятым группой сверстников: они подчеркнуто демонстрируют поведение и общение, усвоенные в подобной группе. В этом принятии его другими складывается и собственная оценка своих личностных качеств. Объединяясь со сверстниками, он чувствует силу коллективной сплоченности, пытаясь демонстрировать что-то свое, оригинальное.

Послушание сменяется самостоятельным активным действием, а как он действует, зависит от того, каков его прошлый опыт поведения и общения. В силу отмеченных закономерностей психического развития подростков характер взаимодействия с ними значительно усложняется.

Следовательно, увеличение сложных педагогических ситуаций, доходящих до конфликтов, объясняется объективными причинами, а именно: обострением противоречий в кризисный период психического развития подростка.

Рассмотрим наиболее часто встречающиеся конфликты в школе и способы решения этих конфликтных ситуаций: конфликт на уроках, с кем сидеть, озорство на уроках, "трудные" в классе, лидерство девочек.

Конфликт на уроке.

Некоторые ученики 9 класса на протяжении всего учебного года пытаются срывать уроки учителям. В этом классе роль лидеров выполняют ряд девочек, которые подчинили себе остальную половину класса и многие

одноклассники не могут им противостоять. Они нахальны и грубы. Делается это следующим образом. Ученики не слушают объяснения учителей, высказываются не по теме разговора, кричат, перебивают учителя и своих одноклассников. Проявляя свои лидерские качества в школе, они очень сильно боятся своих родителей. Они хотят, чтобы их уважали, не давая ничего взамен. Многие учителя выгоняют с урока, некоторые делают им замечания, ставят неудовлетворительные оценки в дневники. Выход из сложившейся ситуации может быть следующим. Провести индивидуальные беседы с родителями данных учащихся, работа психолога в данном коллективе просто необходима, координация действий учащихся, вовлечение их в плодотворную работу школы. Основное и главное не позволять "панибратства" с их стороны, держать их на "расстоянии", учителю необходимо лояльно и терпеливо относиться к данной ситуации не срываясь на крик и не пуская ситуацию на самотек. Ведь здесь помимо их основных качеств личности влияют так же особенности их возраста, выйдя из переходного возраста, они не могут проявить себя как более взрослые люди в силу своих психологических особенностей.

"Трудные" в классе.

Этот конфликт произошел в 7 классе. Ученик, не имеющий авторитетной позиции, не имеющий по поведению и обучению успешного положения, решил завоевать хорошее расположение среди более успешных детей. Для самореализации, он выбрал ребят более успешных в обучении, но не входящих в "авторитетную группу". Это были девочка и мальчик. По отношению к девочке применялось словесное унижение, физические действия, мальчик подвергался преследованиям, его поджидали после школы, где он подвергался избиению, было моральное унижение. Хотя для немногих школ, это может быть нормальное явление, как средство самореализации и самовыражения подростка. Ситуация была взята под контроль, как родителями обиженных детей, так и классным руководителем и психологами.

В этой ситуации необходима помощь психолога для мальчика который проявлял некорректные действия по отношению к своим одноклассникам, ситуация должна быть взята под контроль, если не будет рассмотрена данная ситуация, это может плохо сказаться на отношении ребят. А так же беседа классного руководителя с родителями этих детей, должна быть проведена беседа с учащимися класса о нецелесообразности данной ситуации.

"Субкультура".

Это началось в 7 классе, когда три подружки, увлекаясь музыкальными направлениями, решили примерить на себя образ субкультуры "Эмо". Выразалось это следующим образом, ужасная подводка на детских глазах, неприбранные волосы, одежда в этом стиле. Такой внешний вид немного шокировал учителей, их просили сменить внешний вид, но девочки настаивали на своем продолжая посещать уроки в таком виде. В классе они держались длительное время обособленно. Ученики, которые длительное время с ними общались, до их перевоплощения, перестали с ними разговаривать, их преследовали, дразнили. Девочки перестали учиться.

Родители не могли понять, что происходит с детьми. Проводились неоднократные беседы с одноклассниками, с целью погашения конфликтной ситуации, работа психолога, как с классом, так и с отдельными представителями дала результат. Конфликтная ситуация была взята под контроль родителями этих детей, а так же администрацией и классным руководителем. Прошло длительное время. На данный момент девочки остаются приверженцами этого движения, но ребята уже приняли своих одноклассниц в "измененном" виде, общение ребят продолжается. В таких ситуациях не нужно преследовать ребенка упрекать его в принадлежности, к какой - то культуре, это форма поиска себя, как личности. Главное это понять родителям и учителям и умело координировать действия своих детей. Если их

преследовать и заставлять делать, то, что хотят взрослые, можно только сломать ребенка, и ничего хорошего в этом нет.

Лидерство.

Однажды в 8 классе, нужно было выбрать командира класса. На классном собрании одна девочка предложила свою кандидатуру, весь класс согласился, по принципу, "хоть кто только не я". Но прошло какое-то время, девочка не может справиться с возложенными на себя обязанностями, по ряду объективных причин. Тогда классный руководитель предложила собраться еще раз и переизбрать командира класса. На собрании ребята предложили кандидатуру мальчика, на что тот ответил: "Если вы меня выберете, то пожалеете". Но все-таки командиром класса, этот мальчик остался. Так как у мальчика были скрытые лидерские качества, то в дальнейшем они проявились на одном из мероприятий.

У этого командира класса возникло неприятие своего коллектива, он ничего не хотел делать, надеясь, что его сменит кто-то другой. Но этого не произошло. Когда в очередной раз кл.руководитель спросил у командира почему была не выполнена, та или иная работа в классе. Ученик ответил "А я и не просился в командиры. Ненужно было меня избирать", при этом он хлопнул по столу. Учитель выгнала ученика из класса. Прошло какое-то время отношения между учителем и учеником были налажены.

В этой ситуации необходимо разобраться, что повлекло к таким действиям со стороны ученика, почему он так поступил. Эту ситуацию нужно разбирать непосредственно с этим учеником не прибегая к помощи посторонних лиц. Важно, чтобы и учитель и ученик поняли, почему произошел этот конфликт, кто был прав, а кто виноват.

Хотелось привести анализ педагогических ситуаций.

- Описание возникшей ситуации, конфликта, поступка (участники, место возникновения, деятельность участников и т.д.);
- Что предшествовало возникновению ситуации;
- Какие возрастные и индивидуальные особенности участников проявились в их поведении, ситуации, поступке;
- Ситуация глазами ученика и учителя;
- Личностная позиция учителя в возникшей ситуации (отношение его к ученику), реальные цели учителя во взаимодействии с учеником (чего он хочет: избавиться от ученика, помочь ему или же он безразличен к ученику);
- Что нового узнал учитель об учениках из ситуации, поступка (познавательная ценность ситуации для учителя);
- Основные причины возникшей ситуации или конфликта и его содержание (конфликт деятельности, поведения или отношений);
- Варианты погашения, предупреждения и разрешения ситуации, корректировка поведения ученика,
- Выборы средств и приемов педагогического воздействия и определение конкретных участников реализации поставленных целей в настоящее время и на перспективу.
- Нельзя считать трудности в решении конфликтов специфическими для последних лет работы школы. Они всегда были и будут в педагогической работе учителя.

XI. Упражнение: Группа делится на две подгруппы. Одна выделяет положительное воздействие конфликта, другая отрицательное. Обобщающая схема конструктивных и неконструктивных способов ведения переговоров представлена в приложении. Обсуждение ее может быть своеобразным подведением итогов тренинга.

Заключительный этап дает всем участникам группы возможность высказаться, выразить собственные чувства и сформулировать личные задачи на фоне решения ситуаций конфликтного взаимодействия.

"Похвали себя" Участникам предлагается подумать и рассказать о тех свойствах, качествах, которые им нравятся в себе или отличают от других. Это могут быть любые особенности характера и личности. Напомним, что овладение этими качествами делает нас уникальными.

"Комплимент" Каждому участнику предлагается сосредоточить свое внимание на достоинствах партнера и сказать ему комплимент, который бы звучал искренне и сердечно.

"Дружественная ладошка" (*Звучит музыка, слайды-«ПАВЛИНЫ»*).

На листе бумаги каждый обрисовывает свою ладонь, внизу подписывает своё имя. Участники оставляют листочки на стульях, сами встают и, двигаясь от листочка к листочку, пишут друг другу на нарисованных ладошках что-то хорошее (понравившиеся качества этого человека).

XII. Чтение притчи «Коробочка». (Показ слайда № 1) Слайд №1

Один человек всю жизнь искал безоблачное, счастливое, идеальное устройство жизни. Он сносил немало башмаков, обойдя много стран. Наконец, в одном городе на площади он увидел толпу. Все стремились пробиться к стоявшей в середине коробочке и заглянуть в одно из ее окошек. Когда это удалось нашему страннику, то он был потрясен, очарован тем, что увидел. Это

было то, к чему он стремился всю жизнь. Вечером, счастливый, он расположился на отдых под крепостной стеной. Рядом пристроился такой же бродяга. Они разговорились. Бродяга с восторгом стал описывать то, что он увидел в одном из окошек коробочки. Но оказалось, что он увидел совсем другое. Как так? - Ты просто смотрел с другой стороны, - был ответ.

Беседа.

- Могут ли быть у всех одинаковые интересы, убеждения, взгляды?

- Возникают ли у вас проблемы по поводу невымытой посуды, занятий с младшими братьями, сестрами, покупки необходимой вещи?

- Все люди разные. У нас могут быть разными не только возраст, пол, внешность. Поэтому не удивительно, что мы по-разному воспринимаем одни и те же вещи, явления

13. Метод «5 пальцев».

М - какие знания, опыт я сегодня получил?

Б - что я сегодня сделал и чего достиг

С - каким было сегодня мое преобладающее настроение, расположение духа?

У - чем я сегодня помог другим, чем услужил, порадовал или "поспособствовал"?

Б - каким было мое самочувствие

Рефлексия занятия.

« Подлинное волшебство заключается не в том, чтобы увидеть новые пейзажи, а в том, чтобы обрести новый взгляд».

Марсель Пруст

-Взять листочки бумаги из «Волшебного мешочка» , и прокомментировать что вы ожидали от тренинга .

XIV.Итог. - У каждого из вас есть три цветных квадратика: красный, зеленый, черный. Вы сейчас должны подумать и ответить на мой вопрос с помощью этих квадратиков.

Считаете ли вы обсуждение данной темы полезным, и изменит ли оно ваше поведение в конфликтных ситуациях?

- «Да» – красный квадратик
- «Нет»– черный
- «Сомневаюсь» – зеленый

Звучит музыка. По преобладающему цвету квадратиков определяется отношение учащихся к данной теме.

-Преобладает ...цвет. Конечно же, сегодняшнее занятие прошло не зря, и вы поняли, что избежать конфликта может каждый, и в любой ситуации это возможно.

Людей неинтересных в мире нет.

Их судьбы – как истории планет.

У каждой все особое, свое,

И нет планет, похожих на нее...

(Е.Евтушенко)

-И если человек находится рядом с тобой, отличается от тебя, это не значит, что он хуже тебя. Он просто другой, со своими особенностями, со слабыми и сильными сторонами.

Итогом нашего сегодняшнего разговора послужит «Памятка» (вручается каждому участнику беседы).(Приложение №4). Она поможет нам вести разговор на последующих занятиях, а, возможно, кому-то пригодится и в жизни

(Приложение №2 (речевка)).

Приложение №1 Проверь себя:

Заполни таблицы:

СФЕРЫ КОНФЛИКТОВ	ПРОЯВЛЕНИЯ	ПРИЧИНЫ ВОЗНИКНОВЕНИЯ	ИХ
Конфликты в учебной деятельности.			
Конфликты внутри моего «Я».			
Конфликты взаимоотношений со сверстниками или со взрослыми.			

ТИПЫ ПОВЕДЕНИЯ	ПРИМЕР СИТУАЦИИ	ЗАВЕРШЕНИЕ КОНФЛИКТА	МОИ ЧУВСТВА
Сотрудничество («Мы команда»).			
Соперничество («Сам дурак»)			
Компромисс («Фифти- Фифти»).			
Избегание («Не прогоняйте			

сам уйду»).			
Приспособление («Моя хата с краю»)			

Приложение №2(речевка)

Против беды, против войны

СЛУЖБА примирения встанет.

Школьник, родитель и педагог,

Вас приглашаем в свой круг.

Шире круг дружбы акции

Скажем «Нет» конфронтации

Шире круг медиации

Шире круг, шире круг

Шире круг дружбы акции

Скажем «Нет» конфронтации

Шире круг медиации

Шире круг, шире круг

Приложение №3

Тест «Конфликтный ли вы человек?»

Если вы именно так, как утверждается в предложении, ведете себя в конфликтной ситуации часто, то ставьте 3 балла; от случая к случаю – 2 балла; редко – 1балл.

1. Угрожаю или дерусь.
2. Стараюсь понять точку зрения противника, считаюсь с ней.
3. Ищу компромиссы.
4. Допускаю, что не прав, даже если не могу поверить в это окончательно.
5. Избегаю противника.
6. Желаю во что бы то ни стало добиться своих целей.
7. Пытаюсь выяснить, с чем я согласен , а с чем - категорически нет.
8. Иду на компромисс.
9. Сдаюсь.
10. Меняю тему.
11. Настойчиво повторяю одну фразу, пока не добьюсь своего.
12. Пытаюсь найти источник конфликта, понять, с чего все началось.
13. Немножко уступлю и подтолкну тем самым к уступкам другую сторону.
14. Предлагаю мир.
15. Пытаюсь обратить все в шутку.

Обработка результатов теста:

- Тип «А»: сумма баллов под номерами 1, 6, 11.
- Тип «Б»: сумма баллов под номерами 2, 7, 12.
- Тип «В»: сумма баллов под номерами 3, 8, 13.
- Тип «Г»: сумма баллов под номерами 4, 9, 14.
- Тип «Д»: сумма баллов под номерами 5, 10, 15.

Интерпретация:

- «А» - это жесткий стиль решения конфликтов и споров. Эти люди до последнего стоят на своем, защищая свою позицию. Это тип человека, который считает себя всегда правым.
- «Б» - это демократический стиль. Эти люди считают, что всегда можно договориться, во время спора предлагают альтернативу, ищут решение, удовлетворяющее обе стороны.
- «В» - это компромиссный стиль. С самого начала человек готов пойти на компромисс.
- «Г» - это мягкий стиль. Человек своего противника уничтожает добротой, с готовностью встает на точку зрения противника, отказываясь от своей.
- «Д» - это уходящий стиль. Кредо человека – уйти своевременно, до принятия решения. Стремится не доводить до конфликта и открытого столкновения.

Приложение №4 ПАМЯТКА

Друзья! Конфликтная ситуация может коренным образом изменить вашу жизнь! Постарайтесь, чтобы эти изменения были в лучшую сторону!

1. Прежде, чем вступить в конфликтную ситуацию, подумайте над тем, какой результат вы хотите получить.
2. Убедитесь в том, что этот результат для вас действительно важен.
3. В конфликте признавайте не только свои интересы, но и интересы другого человека.
4. Соблюдайте этику поведения в конфликтной ситуации, решайте проблему, а не сводите счеты.
5. Будьте тверды и открыты, если убеждены в своей правоте.
6. Заставьте себя слышать доводы своего оппонента.
7. Не унижайте и не оскорбляйте другого человека для того, чтобы потом не стгореть со стыда при встрече с ним и не мучаться раскаянием.
8. Будьте справедливы и честны в конфликте, не жалейте себя.
9. Умейте вовремя остановиться, чтобы не остаться без оппонента.
10. Дорожите собственным уважением к самому себе, решаясь идти на конфликт с тем, кто слабее вас.

-Для того, чтобы наше обсуждение не было теоретическим, а имело бы практическую направленность, к следующему классному часу продумайте возможные конфликтные ситуации в нашем коллективе и пути их решения. Мы продолжим обсуждение в следующий раз. Спасибо. До свидания.

ПРЕЗЕНТАЦИЯ.(1-20).

ГЛОСАРІЙ.

Відновний підхід - підхід до розв'язання конфліктних ситуацій, який передбачає відновлення порушених унаслідок конфлікту зв'язків та стосунків його учасників та їхнього оточення, виправлення завданої конфліктом шкоди та створення шкільної атмосфери, яка знижує ризик виникнення таких ситуацій. Це нова парадигма мислення і розвитку практики *включення, поваги і відповідальності*.

Відновні практики – відповідні процедури та процеси, що мають на меті вирішення спірних та проблемних питань шляхом співробітницького підходу та базуються на принципах відновного підходу: включення та врахування інтересів усіх зацікавлених сторін, добровільності та самовизначення учасників, розуміння, поваги і відповідальності.

Вирішення конфліктів – процес вирішення спору або конфлікту людьми для відповідного задоволення їхніх інтересів, результати якого є для них прийнятними.

Кола - відновна практика, що сприяє залученню до вирішення проблеми усіх зацікавлених осіб та забезпечує їх активну участь у обговоренні ситуації та прийнятті рішень. Головною особливістю Кола є те, що кожен з учасників має можливість висловити власну точку зору та бути почутим іншими членами Кола завдяки процедурі, що забезпечує рівність усіх учасників.

Консенсус - загально-схвалене рішення, яке якнайповніше об'єднує інтереси учасників конфлікту.

Медіація – це добровільний і конфіденційний процес, у якому нейтральна третя особа (медіатор) допомагає сторонам знайти взаємоприйнятний варіант вирішення ситуації, що склалася. Особливою рисою медіації є те, що сторони спільно беруть на себе відповідальність за прийняття рішення та його виконання.

Медіація однолітків – процес розв'язання конфліктів між школярами за участі нейтрального посередника, функції якого виконують спеціально підготовлені старшокласники – медіатори ШСП.

Медіатор-одноліток – учень середньої школи, який пройшов відповідну підготовку з медіації, має необхідну кваліфікацію і може полегшити процес врегулювання спорів між учнями, застосовуючи медіацію.

Освіта у сфері вирішення конфліктів – освітні практики, які моделюють та навчають – з урахуванням специфіки різних культур - низці процесів, практик та навичок, які допомагають вирішити особистісний, міжособистісний та інституційний конфлікти та створити безпечне та сприятливе суспільство.

Переговори – процес пошуку та обговорення можливих рішень з метою досягнення домовленості щодо проблеми або конфлікту, в якому беруть участь принаймні дві особи.

Програма медіації однолітків – програма загальноосвітнього навчального закладу, яка готує та підтримує учнів-медіаторів з метою запропонувати медіацію як один з інструментів врегулювання конфліктів у школі.

Консенсус - загально-схвалене рішення, яке якнайповніше об'єднує інтереси учасників конфлікту.

Координатор ШСП – особа (або група осіб), які пройшли відповідну підготовку за цими рекомендованими стандартами, які координують поточне функціонування ШСП / програми медіації однолітків.

Стандарт – принцип, який пропонує керуватися певною моделлю або зразком; ідеал, за яким можна провести оцінку якості.

Супервізія - процес професійного наставництва, спрямований на підтримку фахівця (медіатора, координатора), визначення причин труднощів, з якими він стикається під час виконання функціональних обов'язків, а також його досягнень та можливостей для професійного зростання в обраній сфері діяльності.

Фасилітація – процес управління підготовкою та перебігом зборів та інших заходів, що відбуваються за участю декількох сторін за принципом

співробітництва, неупередженою третьою стороною для того, щоб учасники могли зосередитися на суттєвих питаннях та цілях.

Цінність - ідея, переконання, що відображають світогляд особи, групи, громади, на які можна спиратися у процесі ухвалення рішень.

Шкільна Служба Порозуміння (ШСП) – 1) служба, що має на меті впровадження відновного підходу в школі шляхом інформування і навчання учнів та застосування відновних практик за принципом “рівний – рівному”; 2) команда підготовлених учнів-медіаторів, які допомагають своїм ровесникам розв’язувати конфлікти мирним шляхом (використовуючи у роботі відновні практики – медіацію однолітків, коло) та працюють над формуванням безпечної атмосфери у навчальному закладі. ШСП координує координатор - психолог або соціальний педагог, який пройшов підготовку і володіє знаннями та навичками з організації та керування ШСП.

- 1.Ганжала, І. Основи спілкування: програма курсу для учнів 9-11 класів / І. Ганжала // Психолог (Шкільний світ). – 2009. - №25/27. – С. 28-41.
- 2.Донцов., А. Програма факультативного курсу «Саморозвиток особистості» для учнів 6-10 класів / А. Донцов // Дефектолог (Шкільний світ). – 2008. - №5. – С. 33-44.
- 3.Дубровина, И.В. Воспитание психологической культуры молодого поколения страны – одна из насущных задач современного образования / И.В. Дубровина // Школьная библиотека. – 2008. - №2. – С. 30-34 (вкладка).
- 4.Дубровина, И.В. Учебный предмет «Психология» и воспитание психологической культуры школьников / И.В. Дубровина // Психология и школа. – 2008. - №2. – С. 6-17.
- 5.Зюман, Л. Школа лідерів шкільного самоврядування / Л. Зюман // Психолог (Шкільний світ). – 2008. - №7-8. – С. 35-42.
- 6.Качуровська, О. Стань капітаном свого життя: програма психокорекційної та розвивальної роботи для підлітків / О. Качуровська // Психолог (Шкільний світ). – 2009. - №25-27. – С. 42-51.
- 7.Квілінська, М.Л. Тренінг «Секрети успіху» / М.Л. Квілінська // Обдарована дитина. – 2007. - №5. – С. 39-41.
- 8.Маркова, О.Г. Насильство в школі: міні-модуль корекційно-розвивального модуля для учнів 13-17 років / О.Г. Маркова // Шкільному психологу. Усе для роботи. – 2009. - №2. – С. 23-27.
- 9.Родионов, А.В. Формирование социальных умений и навыков школьников как условие здорового жизненного стиля: Авторская программа. Тематическое планирование / А.В. Родионов, В. Родионов, М.А. Ступницкая // Вестник психосоциальной и коррекционно-реабилитационной работы. – 2007. - №3. – С. 45-73.
- 10.Мусатенко, Н. Шляхи попередження та розв'язання конфліктів у школі: тренінг з конфліктології для учнів, вчителів та батьків / Н. Мусатенко // Психолог (Шкільний світ). – 2008. - №36. – С. 11-13.

